

v glavnem vprašanju po hudobnem namenu v pozitivnem smislu, ni smel povprašati vnovič po njem v dodatnem vprašanju v negativnem smislu, ker potrditev glavnega vprašanja obsega zanikanje takega dodatnega vprašanja, a potrditev glavnega in dodatnega vprašanja bi ustvarjala navzkrižen pravorek, kateremu sodni dvor ne sme dajati povoda s svojimi vprašanji. Dodatna vprašanja po § 319. k. pr. r. so le tedaj dopustna, ako jih morejo porotniki potrditi po potrditvi glavnega vprašanja, ne da bi zabredli v navskrižje. **Gerkič.**

Književna poročila.

Teorija o državnem ozemlju. Študija o lokalnih kompetencah državne osebnosti. Dr. jur. et phil. Walter Henrich, Wien 1922. Hölder-Pichler Tempsky. Cena 228 jugosl. kron.

Problem državnega teritorija je bil do sedaj precej zanemarjen; Henrichova knjiga ga hoče pojasniti od vseh strani, ki so dostopne juridičnemu pojmovanju. V kritičnem delu polemizira proti sedaj splošno priznanemu načinu trostranskega pojmovanja države, ki jo smatrajo sestavljeno iz treh bistveno različnih elementov: državnega ozemlja, državnega ljudstva in državne oblasti. Analizujoč dve vladajoči smeri teritorialne teorije, takozv. prostorno in takzv. predmetno teorijo pokaže avtor, da prva sploh ni pravni temveč da je sociološki nauk, in da druga deluje sicer s pravno-znanstvenimi sredstvi, da pa vendar vidi pod vplivom patrimonialnega nazora v državnem ozemlju samostojno stvar, ki je ločena od državne osebe. Avtor skuša dokazati, da za državno pravo teritorij ni ne kos zemlje v smislu politične geografije, ne predmet v smislu privatnopravne imovine, temveč da se da pojmovati le kot lokalna kompetenca državne osebe. Pisatelj se pa ne zadovoljuje samo s tem, da poda teoretsko podlago za pravno razumevanje problema teritorija, temveč izvaja tudi posledice iz tega razčiščenega nauka o kompetencah. Raziskujoč najprej pojem državnega teritorija v ožjem smislu prehaja na druga važna vprašanja, tičoča se tega pojma (obrežno morje, kondominat, kolonije, zvezne države, odprto morje, zračni prostor itd.). V nadaljnjem poglavju analizira takzv. omejitve teritorialnih oblasti, zlasti državne služnosti; končno razpravlja o teritorialnih izpremembah in stavi na diskusijo velevažni meddržavnopravni problem o nasledstvu držav.

Z ozirom na temeljito izpremembo političnega zemljevida po svetovni vojni imajo v knjigi razmotrivana vprašanja ravno sedaj veliko

aktualnost. Vsakemu, ki je navajen prematrati politične dogodke iz pravnega stališča, nudi knjiga dobrodošlo pojasnitev in spodbudo.

Dr. Leonid Pitamic.

Dr. Leonidas Pitamic: I. Plato, Aristoteles und die reine Rechtstheorie. Sonderabdruck aus der Zeitschrift für öffentliches Recht. Wien und Leipzig, Franz Deuticke, 1921. Str. 1—20. II. Die Verfassung des Königreiches der Serben, Kroaten und Slovenen. Sonderabdruck aus der Zeitschrift für öffentliches Recht. Wien und Leipzig, Franz Deuticke, 1922. Str. 1—13.

Odlični sotrudnik Slovenskega Pravnika, dr. Leonid Pitamic, je priobčil v enem izmed najuglednejših pravniških časopisov, v *Zeitschrift für öffentliches Recht* gori navedeni študiji, ki sta izšli tudi v posebnih odtiskih. V prvi razpravlja na zelo globokosežen način o naukih dveh največjih grških mislecev, Platona in Aristotela, v pogledu na društvo, državo in pravo. Pitamic je pristaš čiste pravne teorije, kakor jo je ustanovil dunajski vseuč. profesor Hans Kelsen. Napisal je tudi nam Slovencem že dve študiji o tej teoriji: Nove smeri v pravni filozofiji (Zbornik znanstvenih razprav. I, str. 242—258), Ustava in zakon (Slovenski Pravniki 1922, str. 1—18). V prvonaznani nemški brošuri prihaja do frapantnega zaključka, da so nauki Platona in Aristotela docela v skladu s Kelsenovo teorijo. Čitatelj, ki ga je povedel Pitamic v miselno zgradbo grških filozofov-orjakov, se mora uveriti o pravilnosti starega reka: »Nil novi sub sole« kajti po 2000 letih se je vrnila pravna teorija zopet nazaj k pojmovanju Platona in Aristotela. Vsi pristaši čiste pravne teorije pa so dolžni Pitamicu hvalo, da se je podvrgel velikemu trudu in s kritičnim duhom preštudiral dela Platona in Aristotela in jih pretolmačil ter tako znova in sijajno podprl nauke te teorije.

Druga naznanjena brošura je znamenita v drugačnem pogledu: Ona seznanja tujino z zgodovino naše države, postanka Vidovdanske ustave in ž njeno vsebino. Na dvanajstih straneh velike osmerke je Pitamic povedal v gladkem slogu vse, prav vse, kar je važno, da se naše državno-pravne razmere prav spoznavajo in presojujejo. Seveda je zahtevala konciznost predočitve te dokaj krhke snovi tako izoženega okvira, da se bo brošura s pridom okoristil le pravnonaobraženi nemški čitatelj. Morebiti ni neumestna želja, da bi Pitamic podal enak prikaz zgodovine in vsebine ustave v nekoliko razširjeni poljudnejši obliki v slovenskem in srbohrvatskem jeziku. Izpolnil bi s tem občutno vrzel, ki brez dvoma obstoji za jugoslovenske inteligente nejuriste.

Dr. M. D.

Dr. Francè Goršič: Socialna zaščita dece in mladine. Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov. IX. zvezek. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani, 1921. Strani VIII + 126. Cena 10 dinarjev.

Pisatelj, bivši varstveni sodnik, ugotavlja po pravici, da je nevednost naših ljudi v pogledu na zaščito dece in mladine velika. Malo jih je, katerim bi mogli priznavati polno razumevanje za veliko nalogo, ki čaka našo generacijo: otémati deco in skrbeti za trajno moralno okrevanje.

mladine, vzrastle v strašno pokvarjenih povojnih razmerah. Naznanjena knjižica je hotela pripomoči k razbistritvi vprašanj glede zaščite dece in mladine; in ta namera ji je izvrstno uspela. Goršičevo delo je pisano z ljubeznijo strokovnjaka, pa tako pregledno in poljudno, da te zgrabi, če imaš količkaj socialnega čuta za človeški pomladek. Aktualno je v najboljšem pomenu besede: Pove vse, kar treba, da vemo, kaj smo že storili v Sloveniji in Jugoslaviji, kaj moremo in kaj moramo še storiti. Izvajanja so podprta z zanesljivim statističnim gradivom, ozirajo se na razmere drugod kazoč, kaj je v tujini dobrega, posnemanja vrednega. Silno trezno, vsekdar stvarno zgrabi, oriše, premotri pisatelj kritično vsaki problem. Razpredelil je knjižico v dvanajstero poglavij, izmed katerih naj navedemo najvažnejša in najzanimivejša vsaj po naslovih: Interes družbe in države na problemih zaščitne politike; Naše zaščitne naredbe; Nekoliko statistike o slovenski siroti deci; O slovenski nezakonski deci, Zaščita mater in dojenčev, Zaščita dece v predšolski dobi, Zaščita dece v šolski dobi, Zaščita moralno zanemarjene dece, Mladinsko sodstvo. Opozarjamo osobito na njegova globoko zasnovana izvajanja o nezakonskem materinstvu, ki kažejo, da se pisatelj peča mnogo in s pridom s sociologijo; poudarjamo kritičnega duha pisateljevega, ki možato pobija n. pr. tisti popolnoma ponesrečeni ukrep naše pokrajinske vlade, da se ukine prisilna delavnica, ko bi je bilo baš najbolj treba; da se premesti poboljševalnica v poslopje, za nalašč sezidano za strokovno obrtno šolo itd. Pisatelj išče sodelovalcev pri državni zaščiti dece in mladine, osobito med ljudskošolskimi učitelji in je napisal le-tem zadnje poglavje svoje knjige. Brez dvoma se je obrnil na pravi naslov: izvenšolsko kulturno delo učiteljev naj bi bilo posvečeno prav posebno socialni zaščiti dece in mladine v smislu Goršičevih izvajanj. Potem se nam za bodočnost našega naroda pač ne bo več treba bati.

Dr. M. D.

Zbirka zakonov. IV. snopič: Zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Zakon o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne špekulacije.

VII. snopič: Zakon o glavni kontroli. Ljubljana. Tiskovna Zadruga 1922.

Hvalevredno je, da je začela izdajati Tiskovna zadruga ponatise vsaj važnejših novih zakonov v lični obliki. Snopiči bodo dobrodošli vsem praktičarjem, da jim ne bo treba listati po malo priročnem Uradnem listu. Vendar bi želeli kljub temu, da v današnji izprememb polni dobi zakonom ni sojeno dolgotrajno življenje, da bi bili pridejani posameznim zakonom tudi vsi pravilniki, ki so bili izdani za njih izvrševanje, in da bi prinesel en skupen snopič zakone, ki obravnavajo sorodno snov. Tako je bil razglašen ravnokar pravilnik k zakonu o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne špekulacije. Praktičarjem zakon sam, kakor je izšel v VI. snopiču brez pravilnika, ne bo zadostoval. Z zakonom o glavni kontroli naj bi bil združen tudi zakon o državnem računovodstvu z vsemi pravilniki. Poslednje imenovani zakon je še važnejši kakor izišli. Če to tehnično ni bilo mogoče, naj ga prinese vsaj naknadno naslednji snopič.

To bo močno povzdignilo uporabnost te zbirke, katero priporočamo vsem, kajti čas, ko bodo omogočile razmere izdajo takih zbirk zakonov, kakor smo jih imeli v predvojni dobi, je še daleč. Dr. S.

Arhiv za pravne i društvene nauke (Beograd) ima v 5. in 6. številki 4. knjige: Ž. M. Perić: Čovek i žena; Dr. T. Živanović: Posebne lične otežavne i olakšavne okolnosti, naročito vanredni oblici vinosti, s gledom na akcesorno prirodu saučešća; Dr. B. Ajsner: Studije iz patentnog prava; Dr. Dj. Tasić: Odgovornost države po principu jednakosti tereta XI; I. A. Pržić: Zaštita manjina prema odredbama ugovora o miru 1919-1920 godine i suverena prava država; I. Kavčnik: Oko izjednačenja zakona: O proširenju u Srbiji važećih zakona.

Mjesečnik (Zagreb) prinaša v 6., 7. in 8. številki: Dr. L. Polić: O razgraničenju s Ugarskom; K osnovi zakona o krivičnom postopku; Dr. J. Šilović: Naredba od 13. prosinca 1918., o zaštićivanju i kažnjavanju mladeži proteže se i na redarstvene prekršaje; Uredba o pravnoj likvidaciji stanja otvorenoga ratom 1914.—1920. proglašena u »Službenim Novinama« od 9. srp. 1920. (mn. Stola sedmorice); Dr. A. Verona: Pravo kažnjavanja pomorskoga kapetana po političkom ediktu od g. 1774. i po kasnijim zakonskim osnovama; Dr. M. Rojc: koncesioniranje dioničarskih društva i zadruga u Hrvatskoj i Slavoniji; Dr. P. Rastovčan: Član 11. zakona o sudačkoj vlasti od god. 1874. i obustava izvršenja odluke od upravne vlasti; Dr. J. Kendulić: O troškovima odvjetničkoga zastupanja u parnicama smetanja posjeda; M. Renčević: Koliko iznosi pristojba za osudu.

Pravni vestnik (Trst). Letošnji letnik prinaša: Dr. M. Dolenc: Smernice za prevajanje italijanskega kazenskega zakonika; Dr. M. Dolenc: Osnovne ideje italijanskega prednačrta za kazenski zakonik; Dr. H. Tuma: Prispevek slovenski sodni terminologiji; Dr. Fr. Goršič: Pravo, država in sojenje; Dr. F. Goršič: Verižnik in slična imena; Dr. M. Dolenc: Mladinsko kazensko pravosodstvo. V 7. številki je natisnjeno tudi poročilo o občnem zboru društva »Pravnik«, ki se je vršil 9. julija t. l. Predsednikom je bil izvoljen zopet odv. dr. Matej Pretnar, ostali odbor je ostal z malo izpremembo stari.

Právník (Praga) ima v V.—VIII. številki: Dr. A. Milota: O zakonitem kazenskem dejanskem stanju; Dr. Drbohlav: Kakšne so oblike kazenske krivde po osnutku novega kazenskega prava? Dr. Fr. Storch: Smrtna kazen v osnutku čehoslov. kazenskega zakona iz l. 1921.; Dr. Rauscher: Poljski dvorni uradniki do začetka XIV. stol.

